

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 345

י"ב אייר
תשפ"ה

פרשת אחרי מות - קדושים

דרך חיים

הראשונים היו נשמותיהם נשמות קדושות והיו נשמרים מנעוריהם מכל חטא ועון והיו נשמותיהם ראויים ומסוגלים ללמוד חכמה זאת, ובדורותינו צריכים להקפיד על תשובה קודם שעוסקים בדברים מעין אלו. כך כותב גם בספר 'נעם מגדים' על הפסוק "כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא לחפשי חנם" (שמות כא ב), כי בתורתנו יש ג' חלקים - מקרא, משנה וגמרא. כל אחד יש בו ב' צורות לימוד - למגמר ולמסבר, לדעת ולהבין. אם כן יש לנו ו' חלקים, ועל גביהם החלק השביעי - סודות התורה. על זה אומרת התורה "כי תקנה עבד עברי", עבודת השייכת לאיש ישראל, עבודת לימוד התורה, זה שייך לשש השנים - להתמסר לג' החלקים בשני האופנים השונים של הלימוד. "ובשבעת" - מי שרוצה ללמוד את סודות התורה חייב הוא להקדים ש"צא לחפשי חנם" מן החטא, ושאינו בידו קשר לעצת היצר. רק אדם שכזה ראוי הוא לעסוק בפנימיות התורה.

.....

"קדושים תהיו כי קדוש אני". הקדושה משמעותה להכניס בתוך המציאות את האלוקות. אם האדם מבין ומכיר שכל מעשה מונהג על ידי בורא עולם, וכי הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ממילא יכול הוא להגיע למצב שכולו חי בהתבטלות לרצון ה' ולא מגיע לכלל כעס. הכעס נובע ממה שאנו רואים את המקרים שבאים עלינו כנעשים על ידי בשר ודם, ועל ידי כך אנו מסיחים דעתנו מן ההשגחה האלוקית. אומר הרבי ר' בונם מפשיסחא כי כאשר התלמיד נוהג כך אף המושך בעמוד הבא

בספר 'אור פני משה', מר' משה מפרשבורסק, כותב לבאר את הפסוק "וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם" (ויקרא טז טז) שכשאדם ניגש ללמוד תורה ולהתפלל עליו להקדים ולשוב בתשובה. אם אין האדם נוהג כן, וניגש ללמוד התורה בעוד חטאיו עליו, הרי שהוא בגדר "ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי" (תהלים נ טז). ידוע שמרן החוזה מלובלין ז"ע היה בוכה לפני לימודו והיה שב בתשובה על מנת שלא יחשב חלילה בגדר פסוק זה. זוהי פעולת הכהן הגדול - "וכפר על הקדש", כל העניינים שבקדושה, "מטמאת בני ישראל ומפשעיהם" שחלילה לא שבו עליהם בתשובה קודם העיסוק בקדושה בלימוד ותפילה.

אומר הנעם אלימלך כי כוונת הפסוק "אל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת אל פני הכפרת אשר על הארץ ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת" (ויקרא טז ב) שאדם שחוטא חלילה עושה מסך בינו ובין הקב"ה ולכן צריך הוא לכפר לפני הלימוד והתפילה, וכך מסיר הוא את המסך המבדיל. לכן מזהירים אנו "אל יבא בכל עת אל הקדש" כאשר הדברים שבקדושה הם "מבית לפרכת" מובדלים מאיתנו בעוונותינו ח"ו. אלא קודם כל עליו להגיע לכפרה - "אל פני הכפרת", וכך יוכל להגיע אל "אשר על הארץ" - התורה, וכל זאת כי מכח תשובתו זכה שגם מה שהיה "בענן" כעת נראה לו "על הכפרת", מכח מה שכיפר על חטאיו.

בהנהגות הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק (אות ה) כותב הוא דברים מפורשים בעניין זה בעניין האדם שניגש לעתים ללמוד מפנימיות התורה: "לימוד באימה במעט איזה כתבים..., וכל זה באימה וביראה ופחד ה'. בדורות

כמים תיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

שנה אחת לפני סוכות לא היה לו אתרוג, והגיע באותה העת לעיירה גביר עם אתרוג נאה. ביקש המאור עיניים לקנותו ודרש הגביר את מלוא הסכום ששם המאור עיניים בצד לטובת חתונת ביתו, מיד נתן לו את הסכום וקנה את האתרוג. משראתה הרבנית את הדבר לקחה את האתרוג, נפל מידיה ונשבר הפיטם ונפסל. משחזר המאור עיניים לביתו וראה את הדבר אמר - 'תפילין אין לי, אתרוג אין לי, שמחת יום-טוב לא תהיה לי?!', והתחיל לרקוד בשמחה ודבקות עד שצדיקים אמרו כי כל פמליה של מעלה רקדו איתו.

מספרים על ר' מיכל מזלוטשוב, שהיה תלמיד חבר של הבעל שם-טוב, ששגב קדושתו הייתה כה נוראה עד שהנעם אלימלך אמר עליו הלוואי ונשמתי תהיה קדושה כמו גופו. בעניותו הרבה לא היה לו כסף לרכוש אתרוג, ולא היה לו לאכול דבר מלבד כזית לחם בצמצום. מששמע שיש אתרוג נאה בעיר למכירה, אמר לעצמו כי בין כה אין מניחים תפילין בסוכות והחליט למשכן את התפילין שקיבל בירושה מאביו ר' יצחק דרוהוביטשר, שהעיד עליו הבעל שם-טוב כי הגיע לדרגת נשמת רשב"י! משקנה את האתרוג שמעה הרבנית על מעשיו ותמהה עליו כי אין להם מה לאכול ביום-טוב והוא קונה בכסף זה אתרוג. הלכה הרבנית ונשכה את הפיטם ונפסל. אמר הרב הקדוש: 'תפילין אינם בידי, אתרוג אין לי, וכי כעס יועיל לי?!'. מיד הלך למקווה וחזר לביתו ליום-טוב בשמחה ובטוב לבב.

שבת שלום!

רבו נוהג כך - "כי קדוש אני", וכשאני מתגבר על הכעס אף הקב"ה מאריך אפו. כל מה שאנו פועלים כאן בחיצוניות הוא פעולה אלוקית דבקה בהנהגת ה' - "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום". משכך נבין מספר סיפורים מופלאים על קדושי עליון בהנהגתם למול מידת הכעס.

מספרים על ר' רפאל מבערשיד, תלמידו המובהק של ר' פנחס מקוריץ, שביקש פעם מאדם אחד לחתוך עבורו פתח בטלית הקטן על מנת שיוכל ללובשו. כשחתך עבורו האדם לא נתן דעתו ובאותה השעה הייתה הטלית מקופלת לחציה, ומשכך נעשו ב' חתכים בבגד. אמר ר' רפאל שכך היה צריך להיות ב' חתכים בטלית - האחד כדי שיוכל ללובשו, והשני כדי שלא יבוא לכלל כעס.

ר' יוחנן מרחמסטריווקה היה מחותן עם הפחד יצחק מבויאן (שנפטר ערב פרוץ השואה). בשעת שמחת החתונה השתתפו רבבות בית ישראל בצפיפות רבה לצפות בסעודה. משחילקו את המרק נשפך המרק על השטריימל של ר' יוחנן על כל צידיו. אותו אדם ששפך את המרק כה חשש מהקפדה. ר' יוחנן הסתובב אליו ושאל אותו 'של מי היה המרק?'. נבהל אותו אדם שמא כוונתו בהקפדה. אך המשיך ר' יוחנן בדבריו והורה למחלקים לברר של מי המרק, שכיוון שזה עתה נשפכה קערתו הרי שאין לו מרק וצריך לדאוג להגיש לו שלא יישאר רעב. אמר הרבי מסקוואר כי הדבר לפלא, שעוד לא ניקה את המרק מפניו וכל דאגתו הייתה על אותו אדם שאין לו מנת מרק.

מספרים על המאור עיניים שהיה לו זוג תפילין של ר' אפרים סופר, סופר הסת"ם של הבעל שם-טוב, ומכר את אותן תפילין על מנת שיוכל לחתן את הבת שלו.

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

ליל שבת, קור עז שרר בחוץ וגשם זלעפות שלא חדל לרגע, כשהוא מלווה בסופות רעמים. שכונת 'משכנות' שורה בעלטה מוחלטת ונפש חיה אינה נראית ברחוב.

לאחר חצות נשמעו נקישות בדלתו של ר' אריה, כשהן מלוות בקולו של אדם מבוהל. "רבי! דבר דחוף לי אליך". קם ר' אריה ממיטתו, פתח את הדלת, והנה לפניו אדם בגיל העמידה כשהוא רטוב עד לשד עצמותיו, רועד מקור ומהתרגשות גם יחד. "יכנס נא מר! יחמם את ליבו בכוס תה. במה אפשר להקל על כבודו?".

"ראה רבי יקר, אשתי לא עלינו חולת נפש היא, ואני מתגורר בשכונת 'קטמון' המרוחקת. לפני כשעה נטרפה עליה דעתה, והיא מסרבת בכל תוקף להתאשפז בבית חולים לחולי נפש כל עוד לא תקבל את הסכמתך. על כן באתי אליך רבי, לשאול את דעתך האם לאשפזה או לא?". אמר לו ר' אריה: "לך אמור לזוגתך שתחי' שהנני מצווה עליה ללכת מיד לבית החולים ומברך אני אותה בברכת החלמה מהירה". "הצלתני רבי! הצלתני! אעשה זאת מיד". יצא האיש ונעלם בחשיכה.

ביום שבת לאחר תפילת שחרית כאשר ביקרו נכדו הרב דוד ליון סח לו ר' את כל אותו המאורע שאירע אמש אחר חצות, והוסיף בזו הלשון: "ראה בני, וכי מדוע היה אותו האיש שאיני מכירו כלל צריך לטרוח משכונת 'קטמון' עד לביתי לשאול שאלה שהתשובה אליה מובנת מאליה, ובפרט במזג אוויר סוער שכזה? הרי לפי ההגיון הפשוט צריך היה להמתין קמעא, לחזור לביתו ולומר לאשתו: 'ר' אריה מצווה עליך'. אלא מאי? זה יהיה שקר ואסור לשקר". הוסיף ר' אריה: "באותה שעה למדתי מיהודי דואב זה, שאפילו במצוקת העתים יש להתאמץ ובלבד שלא יוציא אדם דבר שקר מפיו. אדם גדול הוא איש זה וראוי להערכה. מוכן הוא לטרוח הרבה במזג אוויר סוער ובלבד שיאמר את האמת. אכן קיים איש זה בכל מאודו ובכל נפשו "מדבר שקר תרחק"."

(צדיק יסוד עולם עמ' 262-261)

כמים תיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

מלאכת הלישה היא אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת. מלאכת הלישה משמעותה גיבול שני דברים (לאו דווקא אוכל- רש"י שבת עג., כבמלאכת המשכן שהייתה בצבע) נפרדים שמתערבים ונהיים כאחד. לדוגמא עירוב מים לתוך קמח שנהייה לעיסה אחת.

אנחנו מחמירים לא לאסור רק את הגיבול משום לישה אלא כבר את עצם נתינת המים על גבי הקמח (דעת ס' התרומה כדעת רבי, והשו"ע הביאו בסתמא, והדרכי משה החמיר כמותו בסי' שכ"ד, וכן פסקו הגר"ז והמ"ב (סי' שכ"ד)). רק שיש בזה מחלוקת האם יש בנתינת מים על גבי קמח איסור תורה או רק איסור דרבנן, וכיום שהקמח דק מאוד ודאי שזהו איסור דרבנן בלבד. בדברים שאינם מתערבבים, כדוגמת נתינת חול בתוך מים, יש דיון האם לכלל הדעות הדבר אסור מן התורה מצד שעצם קיבוץ החול בתוך המים תחשב ללישה. והיא דעת מרן הביאור הלכה (שכד א) שאנו פוסקים כאב"י (שבת יח.) שמכריע שר' יוסי בר יהודה מודה לרבי הקדוש שבחול יש איסור תורה כבר בעצם הנתינה, ולכן עצם קיבוץ החול והמים יחדיו כבר נחשב ללישה. לדעת מרן החזו"א (סי' נו) אין בזה איסור תורה, אבל על כל פנים יש איסור מדרבנן (כדעת רב יוסף בדברי ר"י בר"י).

אין היתר ללוש גם בסמוך לאכילה, בשונה מאיסור ברירה שמותר סמוך לאכילה (מג"א סי' שכא ומ"ב שם).

מותר לערבב שני דברים רכים נפרדים (אגרו"מ ח"ד סי' עד), מכיוון שאין כאן יצירת גוש אחד מדברים מפורדים כקמח ומים. לכן מותר לערבב טחינה מוכנה ומטבוחה. ובוודאי שמותר לערבב שני דברים זהים, דוגמת עירוב מיונז עם מיונז נוסף.

כשעיסה שיש בה איסור לישה עורבבה היטב בערב שבת מותר לשוב ולערבבה בשבת, ואפילו להוסיף לתוכה מים, משום שהיא כבר עשויה, וכל תוספת מים רק תדלל אותה יותר ולא תגרום ליתר דיבוק. אך כשהעיסה לא עורבבה היטב אז עצם העירוב נחשב כלישה ראשונית ועל כן אסור. וזהו דבר מצוי מאוד, שלפעמים לא מערבים כמו שצריך את סלט הטחינה ובכמה ערבובים יהא עשוי כדבעי, ואז הדבר אסור.

הוספת רוטב על גבי תבשיל, כדוגמת תפוז"א מבושל או כל ירק רך אחר שמפורד לחתיכות, וערבובם היטב על מנת להטעימם - מותרת. טעם הדבר הוא שכיוון שבתפוז"א נימוח לא שייכת 'טחינה' משום שהוא כבר טחון, שכן הוא מתפרק ונימוח ברגע אחד, ממילא לא שייכת בו גם 'לישה', שכל מה שעושים זה לתיקון המאכל בלבד (ביה"ל סי' שכ"א סי"ד).

כמים תיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

האם מותר להכין פירה מאבקה להכנה או שזהו איסור תורה?
קודם כל יש להיזהר שלא לשפוך את המים ישר מהמיחם, משום שיש שם רכיבים שאינם מבושלים. על כן יש לשפוך מהמיחם לכוס, וממנה להעביר לכוס נוספת - "כלי שלישי" ורק מכוס זו לשפוך על גבי האבקה. בעניין הלישה איני בקיא בעניין אבקת פירה, אך אם מיד עם שפיכת המים נוצר הפירה הרי שהדבר אסור, כפי שהגמרא דנה בעניין פשתן במים (זבחים צד:). אבל אם על מנת ליצור פירה יש לערבב את המים עם האבקה הדבר יהיה מותר עם שינוי הערבוב באופן של שתי וערב.

שאלה |
תשובה |

האם מותר להכין סלט טחינה בשבת?
אם הוא יוצר בכך טחינה עבה הדבר אסור מן התורה משום איסור לישה. ואם בוודאות יעשה אותה בבלילה רכה יש להקל בשינוי ע"י אופן העירוב בצורת שתי וערב וכדומה.

שאלה |
תשובה |

האם מותר להכין מיונז בשבת?
מותר בשינוי כי זו בלילה רכה (הגרש"ז - שש"כ עמ' נז).
האם מותר להכין ג'לי בשבת?
אסור משום נולד (שבה"ל ח"ז סי' מ"א), אבל אין כאן איסור לש, כי אדרבה בשפיכת המים הוא ממיס את האבקה (וצריך עיון, שבשבת הלוי חשש גם לאיסור לש).

שאלה |
תשובה |

האם מותר להשתמש בשבת באבקה שתוך כדי לעיסתה נהיית דביקה ונמרחת על השיניים?
מותר, משום שהדבר נעשה ממילא (שבה"ל ח"ד סי' לב, דלא כשש"כ פי"ד).

שאלה |
תשובה |

האם מותר לשים בשבת רוטב על גבי האורז ולערבב לכדי גוש אחד?
הדבר מותר לכתחילה, שאין בתבשיל איסור לישה, וכך פוסק הרמב"ם בתשובות ומרן (בי" סי' שכא) פסק את דבריו להלכה. ומטעם זה גם מותר לשים רוטב על גבי פירה ולערבב.

שאלה |
תשובה |

